

Индекс за възприятие на корупцията 2024 г.: Трайно ниски резултати и липса на напредък в България

БЪЛГАРИЯ

43/100

България влошава резултата си от 45 точки в предходното изследване до **43** точки тази година и остава сред държавите с високи нива на корупция в публичния сектор – резултат от дългогодишните фасадни усилия и законодателни промени в услуга на клептократски кръгове, под лозунга за въвеждане на европейски норми.

Индексът, който измерва и нивата на политическа корупция, показва, че тя е бариера за доброто управление, несъвместима е с функционирането на демократичните институции и устойчивото икономическо развитие.

Чуждестранните инвестиции са на историческо дъно. Сериозният бизнес, който инвестира дългосрочно и има отговорността и силите да развива в положителна насока обществената среда в регионите, в които работи, напуска страната или обмисля да го направи. Причината за това е враждебната среда на повишаващи се самоцелни регулации и своеволия на администрацията, допълнена от деструктивния ефект на правната несигурност. Всичко това не позволява планиране и дългосрочни, устойчиви инвестиции.

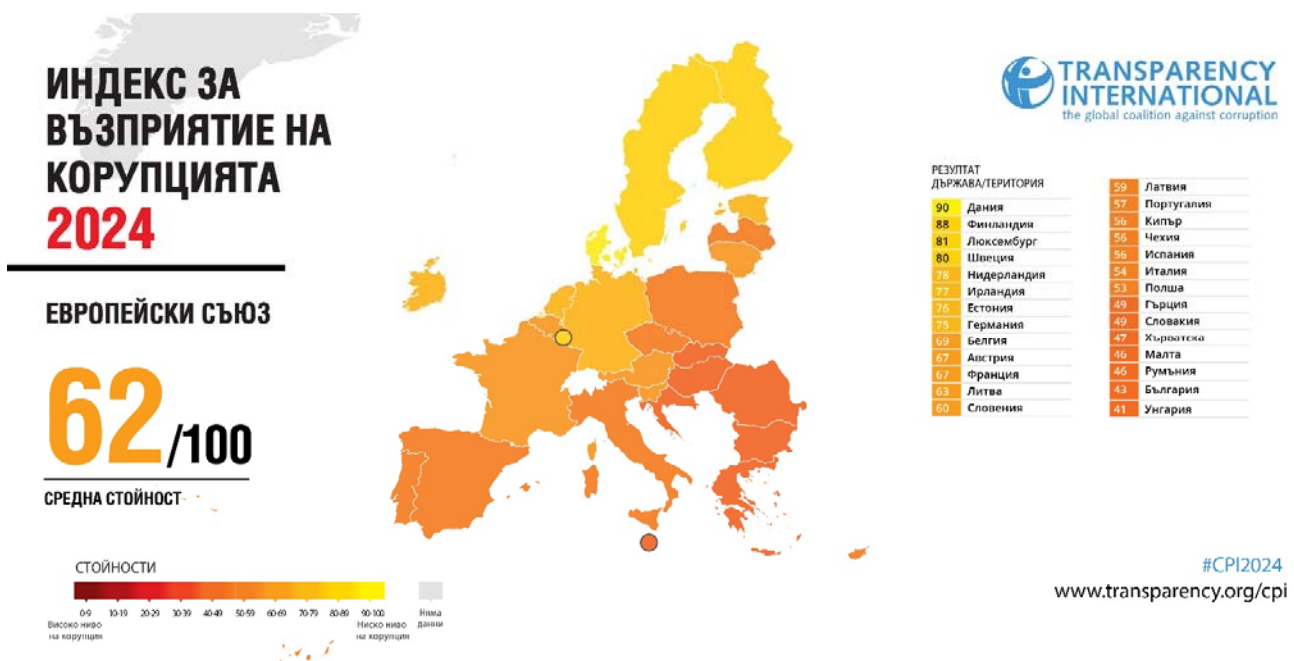
Среда, в която данъчната тежест и планирането на разходите за труд са непредвидими дори в рамките на текущата година, а зависят от задкулисни политически договорки за удовлетворяване на видими и невидими клиентелистки интереси, прави бизнес средата отровна.

Характеризирайки обществената среда, не можем да пренебрегнем факта, че за първи път в 36-годишната история на демократичния преход в България законността зависи изцяло от несигурната воля на Конституционния съд. Дори парламентарно представените политически сили поставят под съмнение законността на проведените избори до такава степен, че оставят окончателното решение в ръцете на Конституционния съд, чието становище е непредвидимо.

Тази ситуация хвърля сянка и върху легитимността на политическата власт, която трябва да прави ключови реформи и назначения.

Гражданското общество е подложено на последователни и все по-яростни атаки, които целят стигматизиране и заглушаване на гласовете, които настояват за прозрачни и отчетни институции, независима съдебна власт, спазване на правата на човека, подкрепа на уязвими групи, опазване на околната среда.

ЕС: Недостатъчните усилия на лидерите водят до влошаване на нивата на корупция

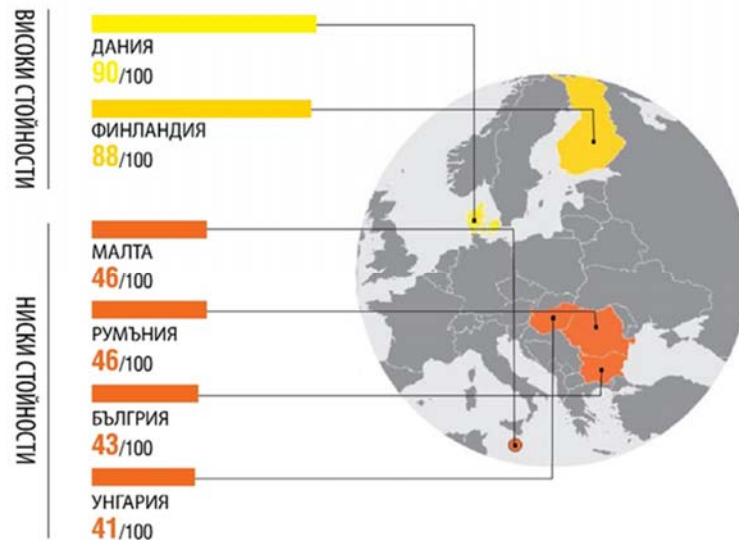

Способността на Европа да се бори с корупцията се влошава, което възпрепятства ефективния отговор на различни предизвикателства като климатичната криза, ерозията на върховенство на правото и множеството атаки, на които е подложено гражданското общество.

Средната стойност за региона на Европейския съюз (ЕС) в Индекса за възприятие на корупцията (CPI) намалява за втора поредна година до 62 от 100 точки. Големи икономики като **Германия** (75) и **Франция** (67) влошават резултата си, а дори традиционно силните скандинавски страни като **Норвегия** (81) и **Швеция** (80) регистрират най-ниските си резултати досега.

Резултатите на други страни като **Словакия** (49), **Малта** (46) и **Унгария** (41) се влошават поради разпад на върховенството на правото. От 31 оценени страни само 6 са подобрили резултатите си, докато в 19 се наблюдава понижаване на резултата.

България за поредна година е на предпоследно място от страните в ЕС.

Целия анализ за страните от Западна Европа и ЕС може да видите тук: <https://transparency.bg/corruption-perception-index-2024/>

Ключови наблюдения и изводи за България

Добро управление и върховенство на правото

- Политическата криза през последните 4 години, характеризираща се със седем парламентарни избори и въртележка от служебни правителства забави и влоши прилагането на националната антикорупционна стратегия, която през 2024 е буквално замразена.
- Не са изпълнени редица препоръки на ЕК, ОИСП и GRECO, свързани с прилагане на стандартите за интегритет, сред които са регламентирани на лобистките дейности и изработване и приемане на етичен кодекс за висшите публични длъжности.
- Липсва какъвто и да е напредък не само по ключови реформи, предвидени в българския План за възстановяване и устойчивост, но и рамка за антикорупционен мониторинг на плана.

Прозрачност и отчетност на разходването на публични средства

- Не се отбелязва напредък в областта на повишаване на прозрачността и отчетността в разходването на публични средства, включително фондове на ЕС. Напротив, ангажиментът за прилагане на Пактове за почтеност при значими обществени поръчки, поет в Споразумението между България и ЕК за периода 2021-2027 г. остава неизпълнен.

Конкурентоспособност и устойчива инвестиционна среда

- Годишното изследване на конкурентоспособността (Competitiveness Yearbook) на Института за развитие на управлението, което показва рязко понижение на резултата на България – 7 пункта само за една година, което затвърждава тревожната негативна тенденция за влошаване в ключови области като управление, икономически резултати, бизнес ефективност и инфраструктура.

Състояние на гражданското общество и демокрацията

- В последните години гражданското общество е подложено на последователни атаки и стигматизиране, включително от парламентарно представени политически сили, които неколкократно внасят в Народното събрание Законопроект за регистрация на чуждестранните агенти.
- За първи път от 36 години легитимността на изборите е поставена под съмнение, и то заради аргументи, свързани с компрометирането на изборния процес. Това отразява факта, че обществеността и дори парламентарно представените политически сили поставят под въпрос законността на последните парламентарни избори като оставят решението в ръцете на Конституционния съд, чието становище е непредвидимо.
- Индикатори, които обикновено показват висок резултат – тези свързани с нивото на демокрация (The Varieties of Democracy Project) са се влошили с 4 пункта и то в рамките на една година.

Както е видно от фигурата по-долу за последните 12 години България се движи между 41 и 45 точки в Индекса за възприятие на корупцията, без да може да постигне значителен напредък и остава в списъка на страните с хронични проблеми с корупцията.

